

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สถานีพัฒนาที่ดินภูเก็ต สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๑ โทร. ๐ ๗๖๖๘ ๕๒๕๓

ที่ กษ ๐๘๑๘.๐๖/๑๖

วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง รายงานการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาศักยภาพในสังกัดด้วยวิธีการ Coaching รอบการประเมินที่ ๑
ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๘

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๑

ตามที่ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๑ ได้เห็นชอบให้ ข้าพเจ้านายทรงวุฒิ แสงสุริยะ ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินภูเก็ต ดำเนินการพัฒนาศักยภาพในสังกัดด้วยวิธีการ Coaching ในการจัดทำตัวชี้วัดรายบุคคลด้านการพัฒนาศักยภาพ “ระดับความสำเร็จของการพัฒนาศักยภาพในหน่วยงาน” รอบการประเมินที่ ๑ (๑ ตุลาคม ๒๕๖๗ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๘) ของปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๘ ในหัวข้อเรื่อง “การอนุรักษ์ดินและน้ำ” นั้น

ในการนี้ ข้าพเจ้าได้ดำเนินการตามแผนการพัฒนาศักยภาพในสังกัดด้วยวิธีการ Coaching รอบการประเมินที่ ๑ ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๘ ดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว รายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

(นายทรงวุฒิ แสงสุริยะ)

ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินภูเก็ต

รายงานการดำเนินการตามแผนการพัฒนาบุคลากรในสังกัดด้วยวิธีการ Coaching
รอบการประเมินที่ ๑ ปีงบประมาณ ๒๕๖๘

สรุปเนื้อหารายละเอียด
เรื่อง “การอนุรักษ์ดินและน้ำ”

๑. หลักการและเหตุผล

เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่อยู่ในเขตร้อน ในช่วงฤดูฝนจะมีการไหลบ่าของน้ำจากที่สูงลาดชันลงสู่ที่ต่ำ ซึ่งทำให้เกิดการสูญเสียหน้าดินโดยเฉลี่ยประมาณ ๒ ตันต่อไร่ต่อปี นอกจากนั้นเกษตรกร ยังมีการใช้ประโยชน์จากที่ดินในการประกอบกิจการต่างๆ ในปีหนึ่งๆ ที่ก่อให้เกิดความสูญเสีย ทรัพยากรธรรมชาติ และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างยิ่ง ประกอบกับเกษตรกรยังมีการไถพรวนดิน ตามแนวทางลาดชัน เป็นผลทำให้เกิดการสูญเสียหน้าดินที่อุดมสมบูรณ์ด้วยแร่ธาตุและอินทรีย์วัตถุ ตลอดจนทำให้โครงสร้างของดินเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว เกิดการชะล้างพังทลายของดิน จนไม่สามารถ ทำการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้น ตะกอนของดินที่เกิดจากการชะล้างพังทลายของหน้า ดินจะถูกพัดพาไปทับถมในแม่น้ำลำธารต่างๆ เกิดการตื้นเขินไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ตามความต้องการ ความเสียหายที่เกิดจากการชะล้างพังทลายของดินดังกล่าว จะมีผลต่อเนื่องไปถึงเศรษฐกิจของประเทศ และความเสี่ยงต่อการเกิดภัยพิบัติด้านน้ำป่าไหลหลากจึงจำเป็นต้องจัดทำ การอนุรักษ์ดินและน้ำอย่างรีบด่วน ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มุ่งหวัง ให้มีการฟื้นฟูทรัพยากรดินและใช้ประโยชน์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ จึงมีการส่งเสริมให้เกษตรกรฟื้นฟู ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน โดยการใช้ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกหญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริควบคู่ไปพร้อมกัน ตลอดจนปรับเปลี่ยนการปลูกพืชไร่มาเป็นไม้ผลหรือไม้ยืนต้น ที่เป็น ประโยชน์ต่อเศรษฐกิจให้แก่เกษตรกรตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ กรมพัฒนาที่ดินซึ่งเป็น หน่วยงานหลักด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำ ตระหนักถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้น จึงได้จัดทำโครงการอนุรักษ์ดิน และน้ำในพื้นที่เกษตรที่มีความวิกฤตต่อการสูญเสียหน้าดิน เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน เพื่อป้องกันการสูญเสียหน้าดินอันจะก่อให้เกิดผลเสียต่อเศรษฐกิจในภาพรวม

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวจึงต้องมีการถ่ายทอดให้เจ้าหน้าที่ของสถานีพัฒนาที่ดินภูเก็ต ได้เห็นถึงความสำคัญของโครงการฯ ขั้นตอนกระบวนการในการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้โครงการดังกล่าวประสบผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เจ้าหน้าที่เข้าใจถึงรูปแบบหลักการของโครงการอย่างถูกต้อง
 ๒. เพื่อให้เจ้าหน้าที่เรียนรู้ถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรดินและน้ำให้มีการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสมและยั่งยืน
- มีภูมิคุ้มกันความเสี่ยงต่อภัยธรรมชาติ

๓. เป้าหมาย

เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดินภูเก็ต

๔. ระยะเวลา

วันอังคาร ที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๘ เวลา ๐๙.๐๐-๑๒.๐๐ น.

๕. สถานที่ดำเนินการ

ห้องประชุมสถานีพัฒนาที่ดินภูเก็ต หมู่ ๘ ตำบลศรีสุนทร อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

๖. หัวข้อการดำเนินการ

“การอนุรักษ์ดินและน้ำ”

ความหมายของการอนุรักษ์ดินและน้ำ

๑. รักษาปรับปรุงสภาพพื้นที่ต้นน้ำลำธาร ป่าไม้ และสภาพแวดล้อมธรรมชาติให้ดีขึ้น
๒. ป้องกันมิให้เกิดการชะล้างพังทลาย ในพื้นที่การเกษตรและนอกการเกษตร
๓. รักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินให้ดียิ่งขึ้น
๔. รักษาสภาพพื้นที่เพาะปลูกให้คงสภาพอยู่ตลอดไป ไม่สูญหาย
๕. ปรับปรุงพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมต่อการเกษตร ให้เหมาะสม เกิดประโยชน์ต่อการทำการเกษตร
๖. กักเก็บน้ำไว้ในพื้นที่ ตลอดจนมีการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

สาเหตุที่ต้องมีการอนุรักษ์ดินและน้ำ

๑. มีการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่ถูกต้อง
 - ๑.๑ บุกรุกพื้นที่/ครอบครองไม่ถูกต้อง
 - ๑.๒ ใช้ที่ดินตามความพึงพอใจ ไม่มีระเบียบแบบแผน เช่น พื้นที่ปลูกพืชแต่นำไปสร้างบ้าน พื้นที่แหล่งน้ำกลับนำมาปลูกพืช
 - ๑.๓ เร่งการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดิน อาทิ ปลูกพืชชนิดเดียวติดต่อกันหลายครั้ง เผาหญ้าเพื่อง่ายต่อการกำจัดวัชพืช/เตรียมดิน ไถพรวนด้วยเครื่องจักรหนัก
๒. การชะล้างพังทลายของดิน
 - ๒.๑ เกิดจากน้ำและลม ทำให้ดินเกิดการเคลื่อนย้ายจากที่หนึ่งและมีตะกอนทับถมยังอีกที่หนึ่ง เกิดเป็นริ้วเป็นร่อง ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ลดลง
 - ๒.๒ ฝนทำให้ดินเกิดการชะล้างจากแรงกระแทกของเม็ดฝนสู่ผิวดิน
 - ๒.๓ พื้นที่ไม่มีพืชปกคลุม/ลาดเทมาก ยิ่งเร่งให้เกิดการชะล้างหน้าดินมาก
 - ๒.๔ พื้นที่ป่า มีทรงพุ่มหนาแน่นช่วยลดแรงกระแทกของเม็ดฝน พืชที่ปกคลุมจะดูดซับน้ำได้มาก ปริมาณน้ำไหลบ่าผิวดินมีน้อย
 - ๒.๕ มีการใช้ที่ดินไม่ถูกต้องเหมาะสมขาดการจัดการที่ดิน เช่น ปลูกพืชไร่ในพื้นที่ลาดเท

๓. การเสื่อมความอุดมสมบูรณ์ของดิน

๓.๑ ตะกอนดินถูกพัดพาออกจากพื้นที่ ย่อมพัดพาธาตุอาหารที่อยู่ในดินไปด้วย ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินลดลง

๓.๒ ดินทราย/ดินร่วนปนทราย จะถูกกัดเซาะชะล้างได้ง่ายกว่าดินที่มีเนื้อเหนียว

๓.๓ ดินที่ถูกชะล้างจะไม่เหมาะสมในการเพาะปลูก มีความแน่นที่บ่มไม่ร่วนซุย มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ การซึมผ่านของน้ำจากผิวดินบนสู่ดินล่างจะช้าลง การนำไปใช้ปลูกพืชจึงได้รับผลผลิตต่ำ

มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ ได้แก่ วิธีกล วิธีพืช และวิธีการผสมผสาน

การพิจารณาการเลือกใช้มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ พิจารณาจาก ลักษณะดิน ภูมิประเทศ ปริมาณน้ำฝน และการใช้ประโยชน์พื้นที่ดิน

มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำโดยวิธีกลที่แนะนำ

มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ	มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ
๑. ฝายชะลอน้ำดินซีเมนต์	๘. ชั้นบันไดดินแบบไม่ต่อเนื่อง
๒. ฝายชะลอน้ำกล่องเกเบี้ยน	๙. คูเบนน้ำรูปสี่เหลี่ยมคางหมู
๓. คุระบายน้ำ	๑๐. คูเบนน้ำรูปสามเหลี่ยม
๔. ทางลำเลียงในไร่นา	๑๑. ปรับระดับพื้นที่นา
๕. ท่อลอดถนน	๑๒. ปรับระดับพื้นที่นาแบบมีคูน้ำ
๖. นาขั้นบันได	๑๓. ขุดคูยกร่อง
๗. ชั้นบันไดดินแบบต่อเนื่อง	๑๔. บ่อดักตะกอน

มีรายละเอียดดังนี้

๑. ฝายชะลอน้ำดินซีเมนต์

๑.๑ ในพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง ใช้ชะลอความเร็วของน้ำ เพื่อลดความรุนแรงของกระแสน้ำ และดักตะกอนในร่องน้ำธรรมชาติหรือคุระบายน้ำ

๑.๒ ในพื้นที่ราบ สามารถปรับใช้เป็นฝายทดน้ำ เนื่องจากมีความตื้นน้ำเพียงพอที่จะกักเก็บน้ำ เพื่อกระจายความชุ่มชื้น และดักตะกอนในร่องน้ำธรรมชาติหรือคุระบายน้ำ

๒. ฝายชะลอน้ำกล่องเกเบี้ยน

ในพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง ใช้ชะลอความเร็วของน้ำ เพื่อลดความรุนแรงของกระแสน้ำ และดักตะกอนในร่องน้ำธรรมชาติหรือคุระบายน้ำ

๓. คุระบายน้ำ

๓.๑ เป็นเส้นทางน้ำ ทำหน้าที่รวบรวมน้ำจากไร่นาหรือน้ำที่ระบายมาจากมาตรการอื่นๆ เช่น คูเบนน้ำ ชั้นบันไดดิน เพื่อให้ไหลไปสู่ทางน้ำธรรมชาติ และลดการเกิดการกัดเซาะ

๓.๒ อาจเป็นการปรับปรุงจากทางน้ำธรรมชาติเดิม เพื่อให้มีความสามารถในการระบายน้ำในพื้นที่เป้าหมาย

๓.๓ สามารถกำหนดเส้นทางของกระแสน้ำได้ใหม่ตามความเหมาะสมของสภาพภูมิประเทศ และการวางแผนการระบายน้ำ

๔. ทางลำเลียงในไร่นา

๔.๑ เป็นเส้นทางการขนส่งและลำเลียงสินค้าเกษตร

๔.๒ อาจปรับปรุงจากทางลำเลียงเดิม เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการใช้งานเพียงพอ

๔.๓ สามารถกำหนดเส้นทางทางลำเลียงในไร่นาได้ใหม่ให้เหมาะสมตามสภาพภูมิประเทศ และการใช้ประโยชน์ ตลอดจนใช้ทำหน้าที่ในด้านอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ทำหน้าที่เป็นคันดินเบนน้ำ คันดินชะลอความเร็วน้ำ

๕. ท่อลอดถนน

เป็นส่วนประกอบของทางลำเลียงในไร่นา กรณีที่แนวของเส้นทางลำเลียงในไร่นาพาดผ่านร่องน้ำเดิม หรือพื้นที่ที่เป็นจตุรรมน้ำ เพื่อให้น้ำสามารถไหลลอดผ่านไปได้ โดยไม่ไหลล้นข้ามทางลำเลียงในไร่นาในบริเวณนั้นๆ

๖. นาขั้นบันได

๖.๑ ปรับโครงสร้างพื้นที่จากพื้นที่ที่มีความลาดชันให้มีลักษณะเป็นขั้นๆ ต่อเนื่องกัน และมีคันขอบเพื่อกักน้ำ เหมาะกับการทำนา

๖.๒ เหมาะสมกับพื้นที่ความลาดชันไม่เกิน ๒๕% เนื่องจากหากมีความลาดชันสูงกว่า ๒๕% จะทำให้พื้นที่ที่ใช้งานได้มีความกว้างต่ำกว่า ๓ เมตร

๗. ขั้นบันไดดินแบบต่อเนื่อง

๗.๑ ปรับโครงสร้างพื้นที่จากพื้นที่ที่มีความลาดชันให้มีลักษณะเป็นขั้นๆ ต่อเนื่องกัน และไม่มีคันขอบเพื่อกักน้ำ เหมาะกับการปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น หรือพืชอื่นๆ ตามความเหมาะสม

๗.๒ เหมาะสมกับพื้นที่ความลาดชันไม่เกิน ๒๕% เนื่องจากหากมีความลาดชันสูงกว่า ๒๕% จะทำให้พื้นที่ที่ใช้งานได้มีความกว้างต่ำกว่า ๓ เมตร

๘. ขั้นบันไดดินแบบไม่ต่อเนื่อง

ลดความยาวของความลาดชัน เพื่อไม่ให้ความเร็วน้ำไหลบ่าเกินเกณฑ์ที่กำหนด เหมาะสมกับพื้นที่ที่มีความลาดชันตั้งแต่ ๒๐% ขึ้นไป

๙. คูเบนน้ำรูปสี่เหลี่ยมคางหมู

๙.๑ เหมาะกับพื้นที่ที่มีความลาดชันไม่เกิน ๑๕% เนื่องจากหากมีความลาดชันสูงกว่า ๑๕% จะทำให้ส่วนดินขุดที่พ้นจากหน้าตดระบายน้ำมากกว่าครึ่งหนึ่งของความลึกหน้าตดที่ระบาย

๙.๒ ใช้สำหรับระบายน้ำส่วนที่จะไหลบ่าเข้าพื้นที่จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ป้องกันน้ำไหลบ่าจากนอกขอบเขตพื้นที่

๙.๓ สามารถใช้เพื่อความยาวของความลาดชัน เพื่อไม่ให้ความเร็วน้ำไหลบ่าเกินเกณฑ์ที่กำหนด

๑๐. คูเบนน้ำรูปสามเหลี่ยม

๑๐.๑ เหมาะกับพื้นที่ที่มีความลาดชันไม่เกิน ๑๕% เนื่องจากหากมีความลาดชันสูงกว่า ๑๕% จะทำให้ส่วนดินขุดที่พ้นจากหน้าตดระบายน้ำมากกว่าครึ่งหนึ่งของความลึกหน้าตดที่ระบาย

๑๐.๒ สามารถใช้เพื่อความยาวของความลาดชัน เพื่อไม่ให้ความเร็วน้ำไหลบ่าเกินเกณฑ์ที่กำหนด

๑๑. ปรับระดับพื้นที่นา

๑๑.๑ ปรับโครงสร้างพื้นที่ให้มีระดับพื้นแปลงในแปลงเดียวกันเท่ากัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร

๑๑.๒ เหมาะสมกับพื้นที่ราบที่มีความต่างกันของระดับดินในแปลงไม่เกิน ๐.๓๐ เมตร

๑๒. ปรับระดับพื้นที่นาแบบมีคูน้ำ

๑๒.๑ ปรับโครงสร้างพื้นที่ให้มีระดับพื้นแปลงในแปลงเดียวกันเท่ากัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร และขุดคูที่บริเวณขอบแปลงเพื่อกักเก็บน้ำ

๑๒.๒ เหมาะสมกับพื้นที่ราบที่มีความต่างกันของระดับดินในแปลงไม่เกิน ๐.๓๐ เมตร มีความต้องการเก็บกักน้ำในพื้นที่

๑๓. ขุดคูยกร่อง

๑๓.๑ ปรับโครงสร้างพื้นที่โดยมีการขุดคูยกร่องตลอดความยาวของแปลง เพื่อให้เหมาะสมกับพืชที่ปลูก

๑๓.๒ เหมาะสมกับพื้นที่ราบและราบลุ่ม

๑๔. บ่อดักตะกอน

ใช้เพื่อดักตะกอนดินในบริเวณที่เป็นแนวการไหลของน้ำไหลบ่า หรือทางน้ำขนาดเล็กใช้เป็นจุดเชื่อมระหว่างมาตรการ on site และ off site เพื่อดักตะกอนก่อนไหลลงสู่ทางระบายน้ำหรือลำน้ำธรรมชาติ

บ่อน้ำในไร่นา (Farm Pond)

๑. เพื่อรับน้ำจากคันดินเบนน้ำลงมากักเก็บ และน้ำนำไปใช้ในพื้นที่ทำการเกษตรในช่วงที่มีฝนทิ้งช่วง และในช่วงฤดูแล้ง นอกจากนี้ยังใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคและเลี้ยงสัตว์

๒. เพื่อลดปัญหาน้ำท่วม

หลักเกณฑ์

๑. ใช้สำหรับพื้นที่ที่เป็นที่ลุ่ม มีน้ำท่วมขัง โดยขุดดินตรงจุดต่ำสุดเพื่อกักเก็บน้ำ

๒. กรณีที่มีคลองหรือลำธารอยู่เคียงข้างพื้นที่ ก็ใช้วิธีสูบน้ำหรือระบายน้ำมากักเก็บไว้ในบ่อที่สร้างขึ้น

๓. ถ้าในบริเวณพื้นที่มีน้ำหรือตาน้ำไหลมาจากน้ำพุที่เป็นน้ำสะอาด ก็สามารถขุดบ่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ได้

๔. พื้นที่ที่มีน้ำไหลมาก็ทำคันกันปิดนํามากักเก็บไว้

๗. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เจ้าหน้าที่ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาบุคลากรได้รับความรู้ ความเข้าใจในงานอนุรักษ์ดินและน้ำมากยิ่งขึ้น และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ